

Arkivsak-dok. 23/06830-1
Saksbehandler Hilde Synnøve Lind

Saksgang
Formannskapet 2019 - 2023
Bystyret 2019 - 2023

Møtedato
30.03.2023

Sak nr.

Strategi for kjøp av elektrisk energi

Innstillingssak.

Medsaksbehandlere:

Kommunedirektørens innstilling:

1. Sarpsborg kommune tar ut konsesjonskraften til bruk i egne bygg, og sikrer med det energiprisen for om lag 20% av forbruket.
2. Kommunedirektøren gis fullmakt til å sikre strømprisen for ytterligere 20% av kommunens forbruk.
3. Strategi for innkjøp av energi innarbeides i kommunens økonomireglement i løpet av 2024, og det gjøres da en ny vurdering av strategien.

Vedlegg:

Sammendrag:

Ved behandling av handlingsplan 2023-2026 ble følgende vedtak fattet i bystyret: *Kommunedirektøren legger i løpet av 1. tertial 2023 fram en sak til formannskapet og bystyret om strategi for kjøp av elektrisk energi. Saken skal vurdere hvorvidt kommunen skal sikre seg mot svingninger gjennom fastpris på hele eller deler av energiporteføljen, eller gjennom andre ordninger.*

Kraftprisene på Østlandet (prisområde NO1) har vært vesentlige høyere i 2022 sammenlignet med tidligere år. Dette skyldes flere sammenfallende årsaker der de viktigste er lav fyllingsgrad i vannmagasinene i Sør-Norge og svært høye råvarepriser på gass i Europa etter oppstart av krigen i Ukraina. Det må forventes at energiprisene vil forbli på et høyere nivå enn det vi har vært vant til, samtidig som svingningene blir større.

Ved en prissikring kjøpes det opp et volum til en avtalt pris for en periode. Sarpsborg kommune har hatt sikring på deler av sitt energikjøp. I 2023 er om lag 30% sikret og i 2024 er om lag 20% sikret.

Det kan velges ulike strategier for kjøp av energi:

- All energi kjøpes i spotmarkedet
- Kommunen sikrer en viss andel av kjøpsvolumet
- Kommunen sikrer hele kjøpsvolumet

Kommunedirektøren anbefaler at kommunens eget forbruk av energi sees i sammenheng med konsesjonskraften som selges i det åpne markedet.

Det er naturlig å se kommunens strategi for flytende kontra bundet rente og strategi for anskaffelse av energi i sammenheng. Kommunen har i all hovedsak flytende rente. Dette henger sammen med at det er bygd opp fondsmidler for at kommunen skal kunne håndtere en renteoppgang uten at det påvirker tjenestetilbudet. Tilsvarende er ikke gjort for å håndtere økte energipriser.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunen tar ut konsesjonskraften til bruk i egne bygg. Tanken er at man da kjøper og selger til spotpris og ser disse to mot hverandre for å redusere risiko. I realiteten innebærer dette en sikring av prisen på om lag 20% av kommunens kjøpsvolum.

Kommunedirektøren anbefaler videre at kommunedirektøren gis fullmakt til å inngå sikringsavtaler for ytterligere 20% av kommunens antatte kjøpsvolum. Totalt vil da mellom 20 og 40% av kjøpsvolumet være sikret. Maksimal sikringsgrad vil bli revurdert ved behandling av kommunens økonomireglement.

Utredning:

Ved behandling av handlingsplan 2023-2026 ble følgende vedtak fattet i bystyret: *Kommunedirektøren legger i løpet av 1. tertial 2023 fram en sak til formannskapet og bystyret om strategi for kjøp av elektrisk energi. Saken skal vurdere hvorvidt kommunen skal sikre seg mot svingninger gjennom fastpris på hele eller deler av energiporteføljen, eller gjennom andre ordninger.*

I denne saken legges det frem et forslag til strategi for kjøp av elektrisk energi fremover. Det kan vurderes ulike strategier ved å eventuelt ligge i spotmarkedet¹ eller sikre deler av volumet.

Kraftprisene på Østlandet (prisområde NO1) har vært vesentlige høyere i 2022 sammenlignet med tidligere år. Dette skyldes flere sammenfallende årsaker der de viktigste er lav fyllingsgrad i vannmagasinene i Sør-Norge og svært høye råvarepriser på gass i Europa etter oppstart av krigen i Ukraina. Norge er koblet til sine naboland med mellomlandsforbindelser og derfor vil faktorer som påvirker strømprisene i Norden og Europa også påvirke prisene nasjonalt. Mekanismen som ligger bak prisdannelsen på strøm er bygget opp slik at marginalkostnaden til siste produserte kilowatt danner strømprisen. Det vil si at det er marginalkraften som er prisgivende. I det europeiske kraftsystemet er gass marginalkraft og dermed blir gassprisen avgjørende for strømprisen. Det må forventes at energipriser vil forbli på et høyere nivå enn det vi har vært vant til, samtidig som svingningene kan bli større.

Strategi for kjøp av energi kan sees opp mot strategi for fast eller flytende rente. Sarpsborg kommune har en strategi for mindre rentebinding og større egenrisiko. Det ble valgt fordi fast rente fører til høyere renteutgifter over tid. Målet var å frigi midler til drifts- og

¹ Spotmarked - er et finansmarked hvor finansielle instrumenter eller råvarer omsettes for umiddelbar levering

investeringsformål. Kommunedirektøren mener det er naturlig å se dette i sammenheng med hvilken strategi som skal velges ved kjøp av energi.

Hovedtrekkene i kommunens nåværende rentestrategi ble vedtatt av bystyret i november 2014. Finansreglementet ble da endret slik at «vektet gjenværende rentebinding» skulle være mellom 0 og 2 år, istedenfor som tidligere mellom 1 og 6 år. Dette innebar større grad av flytende rente. Samtidig vedtok bystyret en handlingsregel om at det skal opparbeides et rentebufferfond som minst er stort nok til at kommunen kan tåle en rente på inntil 6,0 % i minimum 2 år på renteeksponert investeringsgjeld uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet. Det ble altså bygd opp fondsmidler i takt med overgang til mer flytende rente. Rentebufferfondet inngår i dag i kommunens generelle disposisjonsfond på 285 mill. kr, men prinsippet om at kommunen skal ha fondsmidler til å håndtere en renteøkning er ikke endret.

Det er ikke gjort tilsvarende grep for at kommunen skal kunne håndtere en økning i energiprisene. Likefullt har det vært nødvendig å budsjettere med bruk av fond for at kommunen skal ha et budsjett i balanse med de energiprisene som var forventet i 2023.

Budsjett 2023 og fremover

Sarpsborg kommune har et årlig forbruk på om lag 50 GWh i sine bygg. For 2023 er det lagt inn en kraftpris på 2,35 kwt i 2023. 2023 har startet med en lavere snittpris enn det som ble lagt inn i budsjettet. Snittprisen i januar var 1,46 per kwt. Legges snittprisen i januar til grunn for resten av året tilsier dette besparelser på om lag 40 mill. kr på årsbasis målt mot vedtatt budsjett, hvorav 10 mill. kr er innenfor selvkostområdene. Dersom energiprisen fortsetter på nivået for januar vil det være positivt, men reduksjonen i energiutgifter i forhold til budsjett er fortsatt mindre enn budsjettert bruk av fond. I 2023 er det lagt inn bruk av fond på om lag 50 mill.kr for å få budsjettet i balanse.

I perioden 2023-2026 er det lagt inn en forventet nedgang med 0,23 kr per år fra 2023.

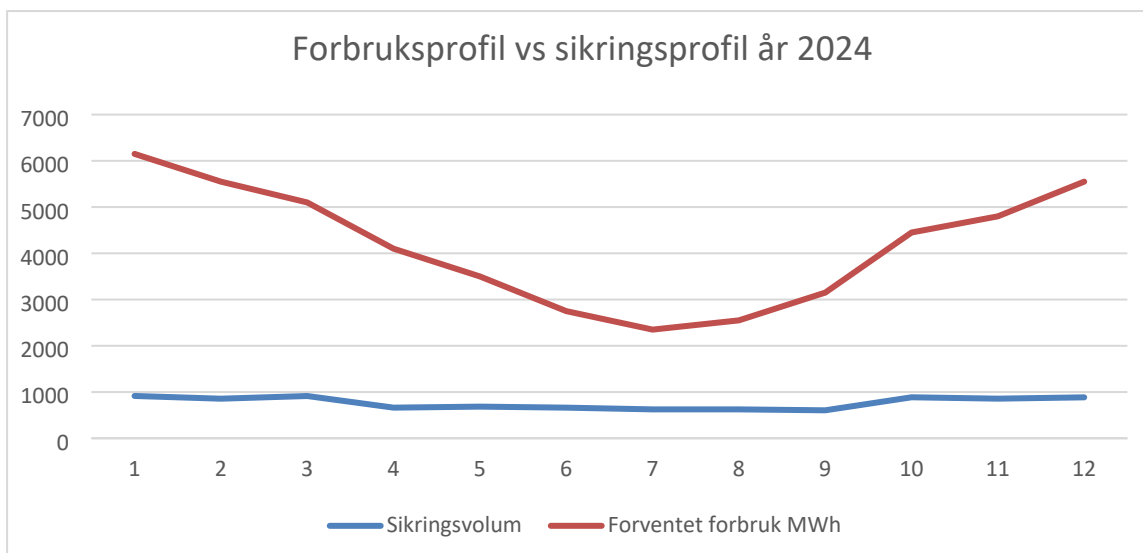
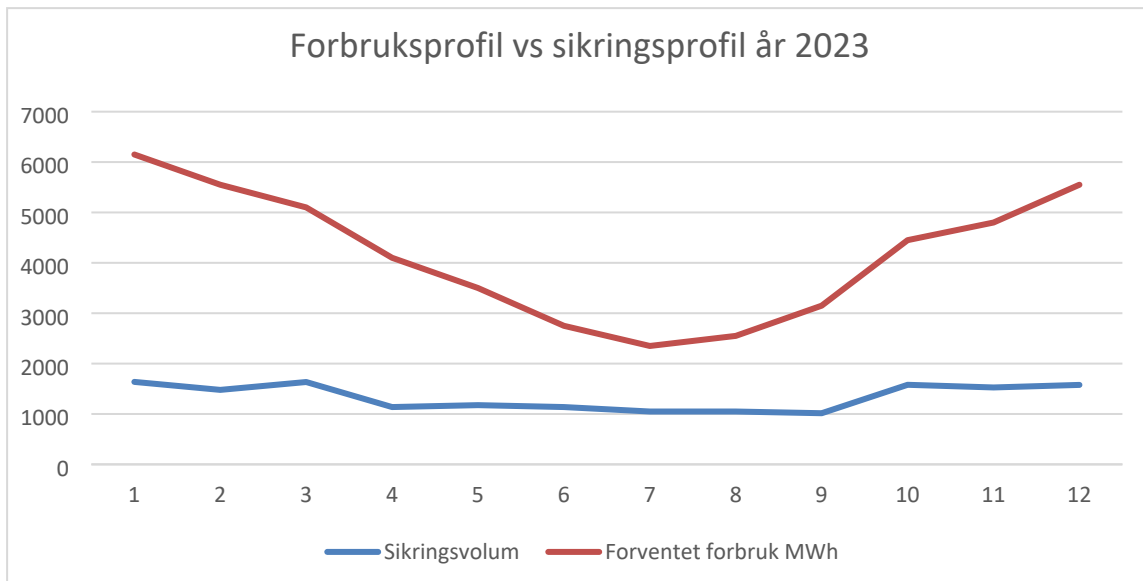
År	Energipris i HP
2023	2,35 kr kwt
2024	2,12 kr kwt
2025	1,89 kr kwh
2026	1,66 kr kwt

Prissikring

Prissikring skal være en forsikring mot store svingninger i prisen. Ved en prissikring kjøpes det opp et volum til en avtalt pris for en periode. Det kan innebære en risiko dersom prisen endrer seg vesentlig.

Sarpsborg kommune har hatt en sikring på deler av sitt energikjøp. I 2023 er om lag 30% sikret og i 2024 er om lag 20% sikret.

I figurene nedenfor vises det hvordan forbruk og sikringen fordeler seg gjennom året for 2023 og 2024. Det er naturlig at det er et større forbruk i vintermånedene enn i sommermånedene.

Alternativer for kjøp av energi

Det kan velges ulike strategier for kjøp av energi:

- All energi kjøpes i spotmarkedet
- Kommunen sikrer en viss prosent i sikringsavtaler
- Kommunen sikrer hele kjøpsvolumet

Kommunens kraftleverandør anbefaler at sikringsgraden ved inngangen til 2024 bør være fra 50-90%. Det anbefales videre at innkjøp av strøm til fastpris skjer over et visst tidsrom, slik at kommunen ikke risikerer å binde prisen på hele innkjøpet på et uheldig tidspunkt.

Konsesjonskraft

Konsesjonskraft er den del av kraftproduksjonen som eierne av et vannkraftverk i henhold til gitte konsesjoner er pålagt å levere de kommuner som er berørt av utbyggingen, evt. også fylkeskommunen og staten. Konsesjonskraften fordeles av konsesjonsmyndigheten, og skal leveres til en pris som loven foreskriver.

Sarpsborg kommune har i dag om lag et volum på 9,7GWh. GWh – En gigawatttime er en million kilowattimer. Sarpsborg kommune har de siste årene solgt sin konsesjonskraft i markedet. Det har vært solgt til fastpris gjennom året. Ved å inngå fastprisavtaler for hele året, har det gitt en forutsigbarhet i budsjettarbeidet. Kraften blir solgt på det åpne markedet.

På slutten av 2022 solgte kommunen sin konsesjonskraft for 2023 til en gunstig pris. Salgsprisen er godt over det som var snittprisen for januar 2023. Kommunen har benyttet Kommunekraft AS ved salg av konsesjonskraften.

I stedet for å selge konsesjonskraften i markedet kan kommunen velge å ta ut kraften til bruk i egne bygg. I kommunens avtale med kraftleverandøren ligger det inne en opsjon på å kunne ta ut konsesjonskraften nettopp på denne måten. Selvkostanleggene holdes utenfor. Dersom konsesjonskraften benyttes på selvkostanleggene vil det være nødvendig med innsparinger på andre områder, da konsesjonskraften inntektsføres sentralt.

Kommunens volum i konsesjonskraft utgjør i dag om lag 20% av det kommunen har i forbruk på egne bygg. Dersom kommunen tar ut dette til bruk i egne bygg, tilsvarer det at 20% av kjøpet er sikret.

Kommunedirektørens vurdering

På samme måte som at flytende rente normalt vil være det gunstigste over tid, vil kjøp av energi til spotpris normalt også være det gunstigste over tid. Sikring av energipriser innebærer at risikoen for endring i energiprisene overføres til andre, og kommunen vil måtte betale noe for at andre skal ta denne risikoen. Det er altså snakk om en form for forsikring, og en avveining av ønskene om lavest mulig pris og begrenset risiko.

Kommunedirektøren mener det har vært en klok strategi for kommunen å gå over til mer flytende rente. Det har samtidig vært viktig å kombinere dette med oppbygging av fondsmidler for å kunne håndtere et høyere rentenivå.

Kommunedirektøren ser det som viktig for kommunen å ha lavest mulig energipriser over tid. Dette taler for en lav grad av sikring. Samtidig er det ikke bygd opp fondsmidler for å håndtere økte energipriser. Kommunedirektøren mener derfor at kommunen bør sikre seg mot økte energipriser i større grad enn hva som er strategien for renter.

Om lag 25% av kommunens energiforbruk gjelder selvkostområdene vann, avløp og renovasjon, som finansieres med gebyrer belastet innbyggerne. Her bør hensynet til lavest mulig priser over tid veie tyngst, og denne delen av energikjøpet bør ikke sikres.

Kommunedirektøren anbefaler at kommunen tar ut konsesjonskraften til bruk i egne bygg. På den måten vil 20% av kjøpsporteføljen og salget av konsesjonskraft nærmest utlignes og risikoen reduseres. Dette innebærer i seg selv en sikringsgrad på 20% av kommunens totale energikjøp.

Kommunedirektøren anbefaler videre at kommunedirektøren gis fullmakt til å inngå sikringsavtaler for ytterligere 20% av kommunens energibehov. Ved at kommunedirektøren gis en slik fullmakt vil sikringsgraden være mellom 20% og 40%.

Kommunedirektøren anbefaler i denne omgang en noe mindre grad av sikring enn det kraftleverandøren har anbefalt. Det er viktig for kommunen å ha lavest mulig energipriser over tid, og kommunen er etter kommunedirektørens oppfatning i stand til å håndtere noe svingning i prisene. Etter kommunedirektørens vurdering bør det dessuten være spotpris på energien for selvkostområdene, for at innbyggerne skal ha så lave gebyrer som mulig over tid.

Dette kan skjematisk framstilles slik:

Beskrivelse	Andel av innkjøp
Sikret ved at kommunen benytter konsesjonskraft selv	20%
Kommunedirektøren vurderer sikring kontra spotpris. Gevinst og risiko på kommunens ordinære drift.	20%
Innkjøp til spotpris. Gevinst og risiko på kommunens ordinære drift.	35%
Innkjøp til spotpris. Gevinst og risiko på selvkostområdene.	25%

Kommunedirektøren anbefaler at kommunen tar ut konsesjonskraften til bruk i egne bygg.. Det skjer i praksis gjennom finansielle avtaler som da går ut på at kommunen kjøper og selger kraft i spotmarkedet på samme tidspunkt slik at konsesjonskraften går til å finansiere kommunens eget kraftbehov.

Kommunedirektøren foreslår at det rapporteres på hva som er inngått av sikringsavtaler sammen med finans- og gjeldsrapporteringen til bystyret.

Kommunedirektøren ser det som naturlig at kommunens strategi for innkjøp av energi innarbeides i kommunens økonomireglement. Dette reglementet skal behandles minst én gang hver bystyreperiode, og neste behandling er planlagt i 2024. Bystyret vil da ha anledning til å vurdere graden av sikring på nytt. Kommunedirektøren vil frem til denne revideringen vurdere om en større andel bør sikres.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Ved å ta ut egen konsesjonskraft til bruk i egne bygg, vil det i praksis kunne sies at 20% er sikret. Det vil samtidig være behov for å kjøpe et lavere volum enn det som gjøres i dag.

Sikringsavtaler vil gi en forutsigbarhet i budsjettet, men det tilknyttet en viss risiko dersom det er store svingninger i markedet.

Miljø:

Folkehelse: